

25. *Tyshchenko K.* The Alanian Place Names Stratum in Croatia? // *Međunarodni znanstveni interdisciplinarni simpozij "Hrvatska folklorna i etnografska baština u svjetlu dubrovačke, svjetske i turističke sadašnjosti (2. FEB)" Knjiga sažetaka / Urednica: M.Muhoberac. – Dubrovnik, 2012. – S. 158.*

26. *UH – An Universal History: from the Earliest Accounts.../ G. Sale e. a. – Vol. XIV. – London, 1748. E-verson.*

Тищенко К.М., проф.,

Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка

ПІЗНІЙ РИМ І АЛАНИ У ТОПОНІМІЇ ЄВРОПИ

Статья подытоживает фронтальные исследования топонимических ландшафтов Европы методом топонимического контекста. Обнаружены ландшафты с вероятными репликами в топонимии исторических событий позднеримского времени с участием аланов.

Ключевые слова: Европа, топонимия, Рим, аланы, топонимический контекст.

THE LATE ROME AND THE ALAN IN THE EUROPEAN TOPONYMICS

The article summarizes the frontal studies of the toponymical landscapes in Europe with the method of the toponymical context. It contains some landscapes with the probable replica in the toponymics of the historical events of the High Roman time with the participation of the Alan.

Key words: Europe, toponymics, Rome, Alan, toponymical context.

УДК 811. 14'06'366.52

Тищенко О.О., асист.,

Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка

ОСОБЛИВОСТІ РОДОВОГО ОФОРМЛЕННЯ ІМЕННИКІВ – НАЗВ НАЦІОНАЛЬНОСТЕЙ І ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ НАЛЕЖНОСТІ В НОВОГРЕЦЬКІЙ МОВІ

У статті розглянуто особливості творення еквівалентних пар іменників чоловічого і жіночого роду – назв осіб за національністю і територіальною належністю в новогрецькій мові. Детально

проаналізовані суфіксальний, флексійний та артиклевий способи творення відповідних іменників жіночого роду.

Ключові слова: граматичний рід, назви національностей і територіальної належності, еквівалентні пари чоловічого і жіночого роду, суфіксальний, флективний способи словотворення, іменник.

Особливості оформлення іменників-назв національностей і територіальної належності в новогрецькій мові становить інтерес для неоелліністів, оскільки такі іменники творяться в новогрецькій мові за допомогою різних способів словотворення, а також мають синонімічні форми у чоловічому і жіночому родах.

Питання творення іменників – назв національностей і територіальної належності розглядають у своїх працях Л.О. Родніна, В.П. Олексенко, І.Я. Федірчик.

Мета статті полягає у з'ясуванні особливостей творення іменників – назв національностей і територіальної належності та виявленні найпоширеніших способів творення іменників жіночого роду від відповідних іменників чоловічого роду.

Виклад основного матеріалу. Аналіз іменників – назв національностей й територіальної належності було проведено за допомогою методу суцільної вибірки на основі Словника новогрецької мови Г. Бабінїотиса [Г. Бабінїотис 2004]. Було дібрано 339 пари іменників чоловічого і жіночого роду – назв національностей і територіальної належності. Варто зазначити, що іменники чоловічого роду на позначення національності і територіальної належності в однині не можуть виступати спільною назвою для осіб чоловічої і жіночої статі, вони можуть позначати особу лише чоловічої статі [Шведов 1980, 320].

У результаті проведеного дослідження було встановлено, що іменники на позначення національності та територіальної належності у новогрецькій мові протиставляються за родами за допомогою суфіксального, флективного та артиклевого способу словотворення.

Спосіб словотворення	Суфіксальний	Флективний	Артиклевий
Кількість пар іменників	116	222	1

Було з'ясовано, що у новогрецькій мові найпоширенішим способом творення еквівалентних пар іменників чоловічого і

жіночого роду на позначення назв національностей і територіальної належності є флективний, а найменш поширеним – артиклевий.

При флективному способі творення слів іменники жіночого роду творяться від відповідних іменників чоловічого роду за допомогою флексій *-α, -η*.

Іменники жіночого роду оформлюються від відповідних іменників чоловічого роду на позначення національності та територіальної належності за допомогою флексій:

1) *-ά / -α* у таких випадках (132 пари іменників):

а) іменник чоловічого роду має суфікс *-ν(ος) / ν(ός)*: *ο Βραζιλιάνος – η Βραζιλιάνα, ο Ινδιάνος – η Ινδιάνα, ο Μεξικανός – η Μεξικάνα*.

б) іменник чоловічого роду має суфікс *-ι(ός), -ι(ος)*: *ο Αιγύπτιος – η Αιγύπτια, ο Βαβυλώνιος – η Βαβυλώνια, ο Βαλκάνιος – η Βαλκάνια, ο Δωδεκανήσιος – η Δωδεκανήσια, ο Επτανήσιος – η Επτανήσια, ο Θεσσαλονικιός – η Θεσσαλονικιά, ο Κρητικός – η Κρητικιά*,

в) іменник чоловічого роду закінчується на *-αί(ος)*: *ο Αθηναίος – η Αθηναία, ο Δωδωναίος – η Δωδωναία, ο Εδεσσαίος – η Εδεσσαία, ο Ευρωπαίος – η Ευρωπαία*.

г) якщо іменник чоловічого роду має суфікс *-έζ(ος)*: *ο Βερολινέζος – η Βερολινέζα, ο Βιεννέζος – η Βιεννέζα, ο Βιετнамέζος – η Βιετнамέζα, ο Κινέζος – η Κινέζα, ο Φιλιππινέζος – η Φιλιππινέζα*.

д) іменник чоловічого роду має суфікс *-ώ(ος)*: *ο Εσκιμώος – η Εσκιμώα*.

е) іменник чоловічого роду закінчується на *-ός* або *-ος*: *ο Θιακός – η Θιακιά, ο Καζάχος – η Καζάχα, ο Μογγόλος – η Μογγόλα, ο Σλοβάκος – η Σλοβάκα, ο Τατζікός – η Τατζіка, ο Τσέχος – η Τσέχα*.

У випадках невідповідності назв деяких країн морфологічній системі новогрецької мови пари іменників чоловічого і жіночого роду протиставляються за допомогою парадигми артикля у поєднанні з іменниками *ο κάτοικος* (мешканець) – *η κάτοικος* (мешканка): *ο κάτοικος της Ζιμπάμπουε – η κάτοικος της Ζιμπάμπουε,, ο κάτοικος της Σαμόα – η κάτοικος της Σαμόα*.

2) *-ή* у таких випадках (90 пар іменників):

а) іменник чоловічого роду має суфікс *-ν(ος) / ν(ός)*: *ο Αλγερινός – η Αλγερινή, ο Βολιβιανός – η Βολιβιανή, ο Γεωργιανός – η Γεωργιανή, ο Ζακυνθινός – η Ζακυνθινή, ο Πατρινός – η Πατρινή, ο Παραγουανός – η Παραγουανή*. Від іменників з суфіксом *-ν(ός)* можливим є також варіант *-έζ(α)*: *ο Ουκρανός – η Ουκρανή / Ουκρανέζα*: 1) *Οι Θεσσαλονικείς είχαν την ευκαιρία να χειροκροτήσουν εκεί τη σπουδαία Βουλγάρα Μαρία Πετρόβα, που κατέκτησε τον τίτλο στο σύνθετο ατομικό*,

αλλά και την **Ουκρανή** *Εκατερίνα Σερεμπριάνσκαγια*, η οποία έδωσε δείγματα του μεγάλου ταλέντου της, χάρη στο οποίο στέφθηκε ολυμπιονίκης στην Ατλάντα το 1996.; 2) Στις ρωσικές απειλές ότι η επιχειρούμενη παράκαμψή της θα προκαλέσει από αύξηση τιμών και αναστάτωση στην προμήθεια της Ευρώπης με ρωσικό φυσικό αέριο ως απρόβλεπτες τεχνολογικές συνέπειες σε ολόκληρη την Ευρασία, προσπάθησε να απαντήσει καθησυχαστικά η **Ουκρανέζα** πρωθυπουργός // Ελευθεροτυπία 27/03/2009. Іноді вживається варіант *Ουκρανίδα*, однак не було знайдено жодного випадку його використання ні у Корпусі текстів, ні в основних грецьких газетах "Ελευθεροτυπία", "Το Βήμα", "Τα Νέα", "Καθημερινή", що свідчить про обмежену сферу його вживання. У випадку існування подвійної форми чоловічого роду, іменники жіночого роду утворюються відповідно до кожної з них: ο *Παριανός* – η *Παριανή*, ο *Πάριος* – η *Πάρια* / *Παρία*. Таким чином, у першому випадку протиставлення за родом відбувається за допомогою флексії *-η*, а у другому випадку – флексії *-α*.

б) іменник чоловічого роду закінчується на *-ός* або *-ος*: ο *Αυστραλός* – η *Αυστραλή*, ο *Αυστριακός* – η *Αυστριακή*, ο *Βαβαρός* – η *Βαβαρή*, ο *Βενετός* – η *Βενετή*, ο *Βοιωτός* – η *Βοιωτή*, ο *Δαλματός* – η *Δαλματή*, ο *Ελβετός* – η *Ελβετή*, ο *Θεσσαλός* – η *Θεσσαλή*, ο *Ινδός* – η *Ινδή*, ο *Ισλανδός* – η *Ισλανδή*, ο *Καναδός* – η *Καναδή*, ο *Καλαβρός* – η *Καλαβρή*, ο *Κούρδος* – η *Κούρδη*, ο *Νορβηγός* – η *Νορβηγή*, ο *Ουαλός* – η *Ουαλή*, ο *Σικελός* – η *Σικελή*, ο *Σκανδιναβός* – η *Σκανδιναβή*.

в) іменник чоловічого роду має суфікс *-κ(ός)*: ο *Τηνιακός* – η *Τηνιακή*.

г) іменник чоловічого роду закінчується на *-αι(ός)* або *-αί(ος)*: ο *Αχαιός* – η *Αχαιή*, ο *Λαρισαίος* – η *Λαρισαία*.

Однією з особливостей новогрецької мови є співіснування двох варіантів, один з яких є переважно розмовним: ο *Σουηδός* – ο *Σουηδέζος* (розмовний), відповідно до цього було утворено жіночі відповідники: η *Σουηδή* – η *Σουηδέζα* (розмовний): *Αυτή πάντως που αισθάνθηκε πιο άβολα από όλους είναι η Σουηδή επίτροπος, Ανίτα Γκράντιν. Η Σουηδέζα άλττρια του ύψους, σημείωσε το πρώτο παγκόσμιο ρεκόρ της χρονιάς στο στίβο*; Іншими такими прикладами є: ο *Καναδός* / *Καναδέζος* – η *Καναδή* / *Καναδέζα*: 1) **Η Καναδή** *ντίβα Σελίν Ντιόν, "άσος στο μανίκι" του Σίζαρς Πάλας*; 2) *Για το βραβείο γυναικείας ερμηνείας, η τριάδα Κίντιαν – Μουρ – Στριп είναι παντοδύναμη ("Ωρες") με αντίπαλο στα αουτσάιντερ τη Σάρα Πόλεϊ, την Καναδέζα της ταινίας "Η ζωή μου χωρίς εμένα"*; та ο *Πολωνός* / *Πολωνέζος* – η *Πολωνή* / *Πολωνέζα*: 1) *Κρατούμενος παραμένει ο Ελληνοκύπριος ευρωβουλευτής Μάριος Ματσάκης, ο οποίος συνελήφθη στο*

οδόφραγμα του Αήδρα Πάλας, όταν μαζί με την **Πολωνέζα** ευρωβουλευτή Γενοβέφα Γκράβοτσκα θέλησε να περάσει στα κατεχόμενα για να πραγματοποιήσει "φιλοφρονητική επίσκεψη", όπως είπε, στον Μεχμέτ Αλί Ταλάτ.; 2) Το επί κοντώ των γυναικών αποθέωση γνώρισε η παγκόσμια ρέκοργουμαν Γέλενα Ισινπάγεβα, η οποία ξεπέρασε με τη δεύτερη προσπάθεια τα 4,50 μέτρα και προκρίθηκε στον τελικό, όπως και οι μεγάλες αντίπαλές της, η Ρωσίδα Φεοφάνοβα και η **Πολωνή Ρογκόφσκα**.

Суфіксальний спосіб словотворення полягає у творенні нових слів за допомогою суфіксів. У грецькій мові іменники жіночого роду творяться від іменників чоловічого роду, що позначають національність та територіальну належність, переважно за допомогою суфіксів:

1. -ισσ(α) – 94 пари іменників:

α) якщо іменник чоловічого роду має суфікс -ίτ(ης): ο Αδριανουπολίτης – η Αδριανουπολίτισσα, ο Αιγινίτης – η Αιγινίτισσα, ο Σκιαθίτης – η Σκιαθίτισσα, ο Χαλκίτης – η Χαλκίτισσα.

β) якщо іменник чоловічого роду має суфікс -αῖτ(ης): ο Μοραΐτης – η Μοραΐτισσα, ο Σιναΐτης – η Σιναΐτισσα.

γ) якщо іменник чоловічого роду має суфікс -άτ(ης): ο Κεννάτης – η Κεννάτισσα, ο Κορεάτης – η Κορεάτισσα, ο Σπαρτιάτης – η Σπαρτιάτισσα.

δ) якщо іменник чоловічого роду має суфікс -ώτ(ης) або -ιώτ(ης): ο Βεροιώτης – η Βεροιώτισσα, ο Γαλαξιδιώτης – η Γαλαξιδιώτισσα, ο Γρεβενιώτης – η Γρεβενιώτισσα, ο Ημαθιώτης – η Ημαθιώτισσα, ο Ηπειρώτης – η Ηπειρώτισσα, ο Ηρακλειώτης – η Ηρακλειώτισσα.

ε) якщо іменник чоловічого роду закінчується на -ας: ο Άραβας – η Αράβισσα, ο Μακεδόνας – η Μακεδόνισσα, ο Σαουδάραβας – η Σαουδαράβισσα, ο Τσάκωνας – η Τσακώνισσα.

ς) якщо іменник чоловічого роду закінчується на -ης: ο Αρμένης – η Αρμένισσα, ο Καππαδόκης – η Καππαδόκισσα.

ζ) якщо іменник чоловічого роду закінчується на -ος: ο Πιέριος – η Πιεριώτισσα, ο Φράγκος – η Φράγκισσα.

Деякі іменники – назви осіб за територіальною належністю мають подвійні форми чоловічого і відповідно жіночого роду: ο Ροδίτης – η Ροδίτισσα, ο Ρόδιος – η Ροδία, ο Σαμιώτης – η Σαμιώτισσα, ο Σάμιος – η Σάμια / Σαμία. У таких випадках співвідносні пари утворюються за допомогою суфіксального і флективного способів словотворення. Проте зазвичай одна з форм уживається широко, а вживання іншої форми обмежено певним стилем, про що зазначається у словнику, наприклад книжний або розмовний стиль.

– *-ίδ(α)* – 18 пар іменників:

а) якщо іменник чоловічого роду має суфікс *-ν(ός)*: *ο Αλβανός – η Αλβανίδα, ο Αμερικάνος – η Αμερικανίδα*.

б) якщо іменник чоловічого роду закінчується на *-ος / ός* або *-ας*: *ο Αγγλος – η Αγγλίδα, ο Γερμανός – η Γερμανίδα, ο Γάλλος – η Γαλλίδα, ο Ιταλός – η Ιταλίδα, ο Πρώσος – η Πρωσίδα, ο Ρώσος – η Ρωσίδα*.

в) якщо іменник чоловічого роду закінчується на *-ας*: *ο Έλληνας – η Ελληνίδα*.

г) якщо іменник чоловічого роду має суфікс *-ιώτ(ης)*: *ο Μασσαλιώτης – η Μασσαλιώτιδα*.

– суфікс *-ίν(α)* – 2 пари іменників: *ο Αιθίοπας – η Αιθιοπίνα, ο Αράπης – η Αραπίνα (σπαν. Αράπισσα)*.

– суфікс *-αιν(α)*: *ο Λάκωνας – η Λάκαινα*.

– суфікс *-αλ(α)*: *ο Τούρκος – η Τουρκάλα*.

За допомогою артикльового способу утворюється одна пара іменників – *ο/η Αγγλοσάξονας*.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, в новогрецькій мові іменники чоловічого і жіночого роду – назви осіб за національністю і територіальною належністю утворюють еквівалентні пари за допомогою суфіксального, флективного і артикльового способів творення. Серед них за кількістю значно переважає флективний спосіб. Артикльовий спосіб представлений лише однією парою іменників. Серед іменників – назв осіб за національністю і територіальною належністю, значна кількість варіантних форм жіночого роду, утворених за допомогою суфіксального і флективного способу творення. З'ясування причин їхнього існування, а також відмінностей у їхньому вживанні становить інтерес подальших досліджень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. [Вихованець І.](#) Теоретична морфологія української мови : академічна граматики української мови / І. [Вихованець](#), [К. Городенська](#); за ред. І. Вихованця. – Київ : Пульсари, 2004. – 400 с.;
2. Русская грамматика: в 2-х т. / відп. ред. Шведова Н.Ю. – М.: Наука, 1980. – Т. 1. – 783 с.; 4. *Λεξικό για το σχολείο και το γραφείο / [Μπαμπινιώτης Γ.]. – Αθήνα, 2004. – 1263 σ.*

Стаття надійшла до редакції 19.04.13

В статье рассматриваются особенности образования эквивалентных пар мужского и женского рода – названий лиц по национальности и территориальной принадлежности в новогреческом языке. Детально проанализированы способы образования соответствующих существительных женского рода при помощи суффиксов, флексий и артикля.

Ключевые слова: *грамматический род, названия национальностей и территориальной принадлежности, эквивалентные пары мужского и женского рода, суффиксальный, флективный способы словообразования, существительное.*

The article deals with the peculiarities of word-formation of equivalent pairs of masculine and feminine nouns denoting nationalities and territorial affiliation in Modern Greek. The suffixal, inflectional and article methods of derivation of the corresponding female nouns are analysed in the research.

Key words: *grammatical gender, nouns denoting nationalities and territorial affiliation, equivalent pairs of masculine and feminine nouns, suffixal, inflectional derivation methods, noun.*

УДК 811.14'06

Торопова А.А., препод.,
МГИМО (У) МИД России

ЛИНГВОКУЛЬТУРНЫЙ АСПЕКТ СОВРЕМЕННОЙ ГРЕЧЕСКОЙ ПЕЧАТНОЙ РЕКЛАМЫ

Данная статья посвящена рассмотрению некоторых текстов современной греческой печатной рекламы сквозь призму лингвокультурологии. Автором подробно рассматриваются примеры употребления определенных грамматических форм в тексте печатной рекламы и выявляются причины их использования. Особое место отводится рассмотрению объекта греческой печатной рекламы.

Ключевые слова: *реклама, печатная реклама, лингвокультурология, национальная картина мира, рекламный текст, целевая аудитория, слоган, заголовок, неологизм, англицизм.*

Лингвокультурология, согласно определению д.ф.н. Красных В. В. – дисциплина, изучающая проявление, отражение и фиксацию культуры в языке и дискурсе, непосредственно связанную с изучением национальной картины мира, языкового сознания, особенностей ментально-лингвального комплекса. Язык и культура